

W.M. Liebiediew, W.M. Diemidow

Sąd Najwyższy Federacji Rosyjskiej,
moskwa dec. nr 5 z 10.10.2003 r.
(Plenum SN) "W sprawie stosowania
przez sądy powszechne powszechnie
uznanych zasad i norm prawa
międzynarodowego oraz traktatów..."

Polski Rocznik Praw Człowieka i Prawa Humanitarnego 2, 351-359

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

– „prace przygotowawcze do traktatu i okoliczności jego zawarcia”. Uważa on, że tak zwana interpretacja historyczna ma tu znaczenie kluczowe.

Dlatego też nie ma wątpliwości w jego przekonaniu, że art. 12 Konwencji nie może być pojmowany w żaden inny sposób, a tylko znajdujący zastosowanie jedynie do osób płci odmiennej. Trybunał bowiem nie może – za pośrednictwem interpretacji ewolucyjnej – „wywodzić z prawa tego, co nie zostało w nim od początku zawarte”.

**Sąd Najwyższy Federacji Rosyjskiej, Moskwa
dec.nr 5 z 10.10.2003 r. (Plenum SN)
„W sprawie stosowania przez sądy powszechne
powszechnie uznanych zasad i norm prawa
międzynarodowego oraz traktatów międzynarodowych
Federacji Rosyjskiej”
HLRJ 2004, vol. 25, No. 1–4, s. 108 i n.**

Zgodnie z art. 15(4) Konstytucji Federacji Rosyjskiej, powszechnie uznane zasady i normy prawa międzynarodowego oraz traktaty międzynarodowe Federacji Rosyjskiej są integralną częścią jej systemu prawnego.

Ustawa federalna nr 101-FZ z 15.07.1995 r. „W sprawie traktatów międzynarodowych Federacji Rosyjskiej” ustala, że Federacja Rosyjska, broniąc przestrzegania zobowiązań traktatowych i norm zwyczajowych, potwierdza swą wierność podstawowej zasadzie prawa międzynarodowego – zasadzie wypełniania w dobrej wierze zobowiązań międzynarodowych.

Traktaty międzynarodowe są jednym z najważniejszych środków rozwoju współpracy międzynarodowej, promują one ekspansję stosunków międzynarodowych z zaangażowaniem organizacji rządowych i pozarządowych, włączając w to spółki i osoby fizyczne poddane prawu krajowemu. Traktaty międzynarodowe mają najwyższe znaczenie w ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w których kontekście istnieje potrzeba dalszego doskonalenia pracy sądów dotyczącej krajowego stosowania postanowień prawa międzynarodowego.

W celu zapewnienia właściwego i jednolitego stosowania prawa międzynarodowego w pracy sądów Plenum Sądu Najwyższego Federacji Rosyjskiej niniejszym postanawia przyjąć następującą interpretację:

1.

Prawa człowieka i obywatela są uznawane i gwarantowane w Federacji Rosyjskiej zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami i normami prawa międ-

dzynarodowego oraz stosownie do Konstytucji Federacji Rosyjskiej (art. 17/1 Konstytucji Federacji Rosyjskiej).

Stosownie do art. 46(1) Konstytucji FR wszystkim osobom gwarantuje się ochronę prawną ich praw i wolności.

W oparciu o powyższe, jak również postanowienia art. 15(4), art. 17(1) i art. 18 Konstytucji FR, prawa i wolności człowieka są bezpośrednio skuteczne w granicach jurysdykcji FR zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami i normami prawa międzynarodowego, a także z traktatami międzynarodowymi FR. Określają one znaczenie, treść i stosowanie ustaw, działalność ustawodawczą, wykonawczą i samorządowych władz lokalnych, jak również gwarantują sprawiedliwość.

Powszechnie uznane zasady prawa międzynarodowego mają być rozumiane jako podstawowe imperatywne normy prawa międzynarodowego stosowane i uznane przez międzynarodową wspólnotę państw jako całość, od których odstępstwa się nie dopuszcza.

Zasady powszechnego poszanowania praw człowieka i wypełniania w dobrej wierze zobowiązań międzynarodowych mają szczególne znaczenie wśród powszechnie uznanych zasad prawa międzynarodowego.

Powszechnie uznana norma prawa międzynarodowego ma być rozumiana jako norma postępowania przyjęta i uznana jako prawnie wiążąca przez wspólnotę międzynarodową państw jako całość.

Treść wspomnianych zasad i norm prawa międzynarodowego ustalona jest w szczególności w dokumentach ONZ i jej organizacji wyspecjalizowanych.

2.

Na równi z powszechnie uznanymi zasadami i normami prawa międzynarodowego, traktaty międzynarodowe FR są integralną częścią jej systemu prawnego (art. 15/4/ Konstytucji FR. Dz.5(1) Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR”).

Traktaty międzynarodowe zawarte przez ZSRR, które pozostają nadal w mocy i w poszanowaniu których FR nadal wypełnia prawa i zobowiązania międzynarodowe ZSRR, jako sukcesor państwa zwanego ZSRR, są także częścią systemu prawnego FR.

Stosownie do dz.2(a) Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR”, traktat międzynarodowy FR ma być rozumiany jako porozumienie międzynarodowe zawarte przez FR w obcym państwem (bądź państwami) albo z organizacją międzynarodową, w formie pisemnej, regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy takie porozumienie zawarte jest w pojedynczym dokumencie, czy w kilku wzajemnie powiązanych dokumentach, oraz bez względu na jego konkretną nazwę (np. konwencja, pakt, porozumienie itd.).

Traktaty międzynarodowe FR mogą być zawierane w imieniu FR (traktaty międzypaństwowe), w imieniu rządu FR (traktaty międzyrządowe) oraz w imieniu władz federalnych (traktaty międzyresortowe).

3.

Stosownie do dz.5(3) Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR”, postanowienia urzędowo opublikowanych traktatów międzynarodowych FR, które nie wymagają wydania aktów krajowych dla ich stosowania, obowiązują bezpośrednio w FR. Właściwe akty prawne są przyjmowane dla nadania skutku innym postanowieniom traktatów międzynarodowych FR.

Atrybuty, które dowodzą niemożności bezpośredniego stosowania postanowień traktatu międzynarodowego FR obejmują, w szczególności, występowanie w traktacie odwołania do obowiązku państw co do wprowadzenia zmian do ich ustawodawstwa krajowego.

Gdy sąd bada sprawy cywilne, karne lub administracyjne można bezpośrednio stosować traktat międzynarodowy FR, który wszedł w życie i stał się wiążący dla FR, a postanowienia którego nie wymagają dla ich stosowania wydania aktów krajowych i mogą rodzić prawa i obowiązki dla osób fizycznych i spółek podległych prawu krajowemu (art. 15(4) Konstytucji FR, dz.5(1) i (3) Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR” oraz art. 7(2) Kodeksu Karnego FR).

4.

Rozstrzygając o możliwości stosowania norm traktatowych prawa międzynarodowego, sądy powinny przyjmować za punkt wyjścia to, że traktat międzynarodowy wchodzi w życie w sposób i w dacie ustalonych w samym traktacie bądź uzgodnionych między państwami, które brały udział w negocjacjach. W braku takiego postanowienia czy porozumienia, traktat wejdzie w życie, skoro tylko wszystkie państwa, które uczestniczyły w negocjacjach, uznają, iż traktat jest dla nich wiążący (art. 24 KWPT z 1969 r.).

Sądy powinny mieć na względzie, że traktat międzynarodowy ma być stosowany, jeśli FR poprzez kompetentne władze zgodziła się, iż traktat międzynarodowy jest wiążący dla niej w jednym z trybów wyliczonych w dz. 6 Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR” (przez podpisanie traktatu; przez wymianę dokumentów traktatowych; przez ratyfikację traktatu; przez zatwierdzenie traktatu; przez przyjęcie traktatu; przez przystąpienie do traktatu; innymi środkami uzgodnionymi pomiędzy umawiającymi się stronami), pod warunkiem także, że dany traktat wszedł w życie w stosunku do FR (np. EKPC ratyfikowana przez FR Ustawą federalną nr 54-FZ z 30.03.1998 r., ale weszła w życie w stosunku do FR 5.05.1998 r. – w dniu złożenia dokumentu ratyfikacyjnego u Sekretarza Generalnego Rady Europy zgodnie z art. 59 Konwencji).

Działając po myśli art. 15(3-4) Konstytucji FR i dz.5(3) Ustawy federalnej „W sprawie traktatów międzynarodowych FR”, sądy mogą bezpośrednio stosować te traktaty międzynarodowe, które weszły w życie i zostały urzędowo opublikowane w Dzienniku Ustaw FR bądź w Biuletynie Traktatów Międzynarodowych w sposób ustalony w dz.30 wspomnianej Ustawy federalnej. Traktaty międzynarodowe FR o charakterze międzyresortowym promulgo-

wane są decyzją władz federalnych, w których imieniu traktaty takie były zawierane, w dziennikach urzędowych tych władz.

Traktaty międzynarodowe ZSRR, które są wiążące dla FR, jako państwa sukcesora po ZSRR, to traktaty promulgowane w urzędowych zbiorach Rady Najwyższej ZSRR i Rady Ministrów ZSRR. Teksty tych traktatów publikowane były również w zbiorach traktatów międzynarodowych ZSRR, ale publikacja ta nie miała charakteru urzędowego.

Komunikaty urzędowe Ministerstwa Spraw Zagranicznych FR dotyczące wejścia w życie traktatów międzynarodowych zawartych w imieniu FR oraz w imieniu rządu FR będą promulgowane w taki sam sposób, jak traktaty międzynarodowe (dz.30 w/w Ustawy federalnej).

5.

Traktaty międzynarodowe, które mają bezpośredni bądź pośredni skutek w systemie prawnym FR mogą być stosowane przez sądy, włączając w to sądy wojskowe, w badaniu spraw cywilnych, karnych i administracyjnych, w szczególności:

- w badaniu spraw cywilnych, jeśli normy – odmienne od norm prawa rosyjskiego regulującego stosunki, które stały się przedmiotem badania sądowego – zostały ustalone przez traktat międzynarodowych FR;

- w badaniu spraw cywilnych lub karnych, jeśli normy proceduralne – odmienne od norm postępowania cywilnego lub postępowania karnego FR – zostały ustalone przez traktat międzynarodowy FR;

- w badaniu spraw cywilnych lub karnych, jeśli traktat międzynarodowy FR reguluje stosunki, włączając w to stosunku z obcymi osobami fizycznymi i spółkami, które stały się przedmiotem badania sądowego (np. w badaniu spraw wyliczonych w art. 402 kpc FR, wnioski o wykonanie orzeczeń sądów zagranicznych, wnioski o decyzje w sprawie ekstradycji osób oskarżonych o przestępstwa bądź skazanych przez sąd obcego państwa);

- w badaniu spraw o wykroczenia administracyjne, jeżeli normy – odmienne od norm przewidzianych przez ustawodawstwo o wykroczeniach administracyjnych – zostały ustalone przez traktat międzynarodowy FR.

Należy zwrócić uwagę sądów na fakt, że zgoda na wiążący dla FR charakter traktatu międzynarodowego powinna być wyrażona w formie ustawy federalnej, o ile odnośny traktat ustala normy, które różnią się od norm prawa federalnego (art. 15(4) Konstytucji FR, dz.5(1-2) w/w Ustawy federalnej, art. 1(2) kpc FR, art. 1(3) kpk FR).

6.

Traktaty międzynarodowe, których normy obejmują atrybuty elementów podlegających karze czynów kryminalnych, nie mogą być bezpośrednio stosowane przez sądy, ponieważ traktaty takie bezpośrednio wprowadzają obowiązek państw zapewnienia, by rozważane przez traktat zobowiązania były wykonywane poprzez ustanowienie karalnego charakteru przestępstw określonych za pośrednictwem prawa krajowego (narodowego) (np. Jednolita

Konwencja o Narkotykach z 1961 r., Międzynarodowa Konwencja przeciwko Braniu Zakładników z 1979 r., Konwencja o Zniesieniu Bezprawnego Porywania Samolotów z 1970 r.).

Na podstawie art. 54 i art. 71(o) Konstytucji FR oraz art. 8 kk FR, osoba, która popełniła czyn noszący wszystkie oznaki przestępstwa określonego w kk FR, będzie ponosić odpowiedzialność karną.

W tym kontekście normy prawa międzynarodowego zajmujące się oznaczeniem elementów przestępstwa powinny być stosowane przez sądy FR w tych przypadkach, gdy norma kk FR bezpośrednio ustala potrzebę stosowania traktatu międzynarodowego FR (np. art. 355 i 356 kk FR).

7.

Na mocy art. 11(4) kk FR, kwestią odpowiedzialności karnej przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych oraz innych osób korzystających z immunitetu, jeśli osoby takie popełnią przestępstwa na terytorium FR, należy się zajmować zgodnie z normami prawa międzynarodowego (w szczególności, zgodnie z Konwencją o przywilejach i immunitetach NZ z 1946 r., Konwencją o przywilejach i immunitetach organizacji wyspecjalizowanych z 1947 r., Konwencją Wiedeńską o Stosunkach Dyplomatycznych z 1961 r. oraz Konwencją Wiedeńską o Stosunkach Konsularnych z 1963 r.).

Osoby korzystające z immunitetu obejmują np. szefów misji dyplomatycznych, członków personelu misji mających rangę dyplomatyczną, oraz członków ich rodzin, pod warunkiem, że co ostatni nie są obywatelami państwa, w którym przebywają. Inne osoby korzystające z immunitetu obejmują w szczególności głowy państw i rządów, szefów resortów spraw zagranicznych, administracyjny i techniczny personel misji oraz członków ich rodzin, pod warunkiem, że ci ostatni nie są obywatelami państwa, w którym przebywają bądź że nie przebywają w nim stale, oraz inne osoby korzystające z immunitetu zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami i normami prawa międzynarodowego oraz traktatami międzynarodowymi FR.

8.

Normy traktatu międzynarodowego FR, którego wiążący charakter został zaakceptowany w formie ustawy federalnej, mają pierwszeństwo stosowania przed ustawami FR.

Normy traktatu międzynarodowego FR, którego wiążący charakter nie był akceptowany w formie ustawy federalnej, mają pierwszeństwo stosowania przed rozporządzeniami władz, które zawarły ten traktat (art. 15(4) i art. 90, 113 Konstytucji FR).

9.

Sprawując wymiar sprawiedliwości, sądy powinny mieć na względzie, że – w rozumieniu art. 15(4) Konstytucji FR, art. 369, 379 i 415(5) kpk FR oraz art. 330 i 362-364 kpc FR – niewłaściwe stosowanie przez sąd powszechnie uznanych zasad i norm prawa międzynarodowego oraz traktatów międzyna-

rodowych FR może stanowić podstawę uchylenia bądź zmiany orzeczenia. Normy prawa międzynarodowego mogą być nieprawidłowo zastosowane, gdy sąd nie stosował normy prawa międzynarodowego, która powinna zostać zastosowana, albo gdy – przeciwnie – zastosował normę prawa międzynarodowego, która nie powinna być zastosowana, bądź też gdy sąd nadał nieprawidłową interpretację normie prawa międzynarodowego.

10.

Należy wyjaśnić sądom, że interpretacja traktatu międzynarodowego powinna odpowiadać Wiedeńskiej Konwencji Prawa Traktatów z 23.05.1969 r. (dz.3, art. 31-33).

Zgodnie z art. 31(3b) KWPT, zarówno kontekst, jak i późniejsza praktyka stosowania traktatu, która ustanawia porozumienie stron co do jego interpretacji, powinny być brane pod uwagę przy interpretacji traktatu.

Federacja Rosyjska jako strona EKPC akceptuje jurysdykcję ETPC jako wiążącą w sprawach interpretacji i stosowania Konwencji i jej Protokołów w przypadku rzekomego naruszenia przez FR postanowień tych dokumentów traktatowych, gdy rzekome naruszenie miało miejsce po wejściu ich w życie w stosunku do FR (dz.1 w/w Ustawy federalnej nr 54-FZ). Zatem, użycie przez sądy w/w Konwencji musi zwracać uwagę na praktykę ETPC, by uniknąć jakiegokolwiek naruszenia EKPC.

11.

EKPC ma swój własny mechanizm, obejmujący wiążącą jurysdykcję ETPC i systematyczną weryfikację przez KM RE wykonania orzeczeń Trybunału. Stosownie do art. 46(1) Konwencji, orzeczenia te, definitywnie przyjęte w stosunku do FR, są wiążące dla wszystkich władz FR, włączając w to sądy.

Implementacja orzeczeń dotyczących FR implikuje, iż – w razie potrzeby – państwo ma przyjąć środki specjalne mające na celu wyeliminowanie naruszeń praw człowieka objętych Konwencją oraz konsekwencje takich naruszeń dla skarżącego, jak też środki ogólne zapobiegające powtarzaniu tych naruszeń. Sądy powinny działać w ramach swej kompetencji tak, by zapewniać wypełnianie zobowiązań państwa wynikających z uczestnictwa FR w EKPC.

Gdyby okoliczności prowadzące do naruszeń praw człowieka i podstawowych wolności gwarantowanych w Konwencji powstały w toku rozprawy, sąd ma tytuł wydać zarządzenie tymczasowe (bądź orzeczenie), w którym zwraca uwagę właściwych organizacji i urzędników na okoliczności i fakty naruszenia odnośnych praw i wolności, żądając podjęcia koniecznych środków.

12.

Sprawując wymiar sprawiedliwości, sądy powinny brać pod uwagę, że – stosownie do art. 6(1) EKPC – każdy ma prawo do rozprawy sądowej w rozsądnym czasie. Badając taki czas w sprawach karnych, badanie sądowe musi obejmować zarówno postępowanie przygotowawcze, jak i bezpośrednie postępowanie sądowe.

Zgodnie z postanowieniami wypracowanymi przez ETPC, czas ten się rozpoczyna, gdy osoba zostaje oskarżona albo gdy zostaje zatrzymana, aresztowana bądź gdy inne środki przymusu proceduralnego zostają zastosowane, kończy się zaś, gdy wyrok staje się prawomocny albo gdy sprawa karna lub postępowanie karne zostaje umorzona.

W rozumieniu art. 6(1) Konwencji, czas badania sądowego w sprawach cywilnych zaczyna się od chwili otrzymania powództwa, a kończy się, gdy orzeczenie sądu zostaje wykonane.

W konsekwencji, zgodnie z sensem art. 6 Konwencji, wykonanie orzeczenia sądowego jest postrzegane jako składnik „rozprawy sądowej”. Pod tym względem, sądy powinny zwracać uwagę na potrzebę przestrzegania wymogów Konwencji przy wykonywaniu orzeczeń sądowych w rozsądnym czasie, gdy badają sprawy odroczenia, zwłoki i zmian sposobu czy kolejności wykonania orzeczeń sądowych, jak też w związku z badaniem skarg na działania urzędników sądowych.

Określając rozsądnosc czasu badania sądowego, należy mieć na względzie złożoność sprawy, postępowanie skarżącego (powoda, pozwanego, podejrzanego, oskarżonego) oraz postępowanie państwa w osobie zainteresowanych władz.

13.

Badając sprawy cywilne i karne, sądy powinny mieć na względzie, że – stosownie do art. 47(1) Konstytucji FR – nikogo nie wolno pozbawić prawa do rozprawy sądowej, prowadzonej przez sędziego, pod którego jurysdykcją został on prawnie umieszczony. Zgodnie z art. 6(1) EKPC, każdy ma tytuł – w rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym bądź i jakimkolwiek skierowanym przeciwko niemu oskarżeniu karnym – do rozprawy przed prawnie ustanowionym sądem.

Wynikając z orzeczeń ETPC dotyczących systemu sądowego FR, norma ta stosuje się nie tylko do sędziów sądów federalnych, ale też do ławników, którzy są obywatelami FR wpisanymi na listę ławników i powołanymi w prawnie ustanowiony sposób do służby w charakterze ławników.

14.

Zajmując się sprawami dotyczącymi przedłużenia okresu detencji, sądy powinny mieć na względzie, że – stosownie do art. 5(3) EKPC – każdy zatrzymany lub aresztowany ma tytuł do rozprawy sądowej w rozsądnym czasie bądź zwolnienia na czas procesu.

Zgodnie ze stanowiskiem prawnym ETPC, okres ten – rozpoczynający się z dniem zatrzymania podejrzanego (osoby oskarżonej), a kończący się z dniem, w którym sąd instancji wydaje orzeczenie, ma być brany pod uwagę przy określaniu czasokresu detencji.

Należy mieć na względzie, że istnienie rozsądnego podejrzenia, iż aresztowany popełnił przestępstwo, jest istotnym warunkiem legalności zatrzymania. Co więcej, takie podejrzenie nie może być jedyną podstawą długości

detencji. Powinny wchodzić w grę inne okoliczności, które usprawiedliwiają detencję, Obejmują one w szczególności możliwość, iż podejrzany, pozwany czy oskarżony może kontynuować działalność przestępczą, nie pojawiać się na wstępne przesłuchania albo na proces, bądź fałszować dowody w sprawie karnej, albo też wchodzić w zмовę ze świadkami.

Wymienione okoliczności powinny jednak być rzeczywiste i solidnie uzasadnione, tj, potwierdzone przez godne zaufania informacje. Zgadzając się na przedłużenie okresu detencji, sądy powinny wskazać rzeczywiste okoliczności usprawiedliwiające takie przedłużenie, jak również dowody istnienia takich okoliczności.

15.

Decydując o zatrzymaniu podejrzanych w charakterze środka zapobiegawczego i rozstrzygając o zarzutach podejrzanych co do nielegalnych działań funkcjonariuszy prowadzących postępowanie przygotowawcze, sądy powinny mieć na względzie potrzebę przestrzegania praw człowieka aresztowanych, jak to ustalają art. 3, 5, 6 i 13 EKPC.

Rozstrzygając w sprawach wniosków o zwolnienie z detencji albo wniosków o przedłużenie okresu detencji, sąd powinien mieć na względzie postanowienia art. 3 EKPC, zgodnie z którym nikt nie może podlegać torturom ani niehumanicznemu bądź poniżającemu traktowaniu lub karaniu.

W praktyce stosowania EKPC przykładami „niehumanicznego traktowania” są – z reguły – takie, w których traktowanie tego rodzaju stosowane jest z premedytacją i trwa godzinami albo gdy w rezultacie takiego traktowania jednostka cierpi rzeczywistą szkodę fizyczną albo wielkie cierpienie fizyczne lub umysłowe.

Należy mieć na względzie, że – zgodnie z art. 3 Konwencji i wymogami zawartymi w orzeczeniach ETPC, warunki detencji powinny dawać się pogodzić z poszanowaniem godności ludzkiej.

Traktowanie poniżające oznacza, w szczególności, traktowanie, które rodzi indywidualne odczucia strachu, niepokoju czy nieadekwatności personalnej.

W tym kontekście jednostka nie powinna podlegać deprivacji ani cierpieniu w stopniu większym niż poziom cierpienia nie dający się uniknąć w związku z pozbawieniem wolności, a zdrowie i dobrostan jednostki powinny być gwarantowane, na ile pozwalają praktyczne wymogi reżimu detencji.

Ocena wskazanego poziomu powinna być dokonywana w świetle rzeczywistych okoliczności, a w szczególności, czasokresu niedopuszczalnego traktowania, charakteru fizycznych i umysłowych konsekwencji takiego traktowania. Płeć, wiek i stan zdrowia jednostki podlegającej niehumanicznemu bądź poniżającemu traktowaniu również powinny być brane pod uwagę.

16.

Na wypadek powstania trudności z interpretacją powszechnie uznanych zasad i norm prawa międzynarodowego oraz traktatów międzynarodowych FR, zaleca się, by sądy korzystały z dokumentów i decyzji organizacji mię-

dzynarodowych, włączając w to organy ONZ i jej organizacji wyspecjalizowanych, jak również, by zwracały się do Departamentu Prawnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych FR oraz do Ministerstwa Sprawiedliwości FR (np. dla wyjaśnienia kwestii trwania skuteczności traktatu międzynarodowego, listy państw-stron traktatu oraz międzynarodowej praktyki jego stosowania).

17.

Zaleca się Departamentowi Sądowemu SN FR:

– zapewnienie – w koordynacji z przedstawicielem FR w ETPC – by sądy były informowane o praktyce ETPC, zwłaszcza o wyrokach dotyczących FR, przesyłając ich autentyczne teksty i rosyjskie tłumaczenia; – regularne i niezwłoczne zapewnianie sądom autentycznych tekstów i urzędowych przekładów traktatów międzynarodowych FR oraz innych dokumentów prawa międzynarodowego.

18.

Zaleca się Rosyjskiej Akademii Sprawiedliwości, by – sposobiąc się do szkolenia, przeszkalania i ustawicznego szkolenia sędziów i urzędników sądowych – zwracała szczególną uwagę na studium powszechnie uznanych zasad i norm prawa międzynarodowego oraz traktatów międzynarodowych FR, na regularną analizę źródeł prawa międzynarodowego i prawa europejskiego, jak również na publikację niezbędnych podręczników, komentarzy i monografii, a także innych publikacji edukacyjnych, metodologicznych i naukowych.

19.

Zaleca się Kolegium Sądowym prawa cywilnego i prawa karnego oraz Kolegium Wojskowemu SN FR przygotowanie – wespół z Rosyjską Akademią Sprawiedliwości – propozycji uzupełnienia poprzednio przyjętych decyzji Plenum SN FR poprzez właściwe przepisy dotyczące stosowania powszechnie uznanych zasad i norm prawa międzynarodowego oraz traktatów międzynarodowych FR.

W.M.Liebidiew, Prezydent SN FR

W.W.Diimidow, sędzia SN, sekretarz Plenum